

Η Διακήρυξη της IFLA για την Πολυπολιτισμική Βιβλιοθήκη

Η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη - μια πύλη σε μία πολιτιστικά ποικιλόμορφη κοινωνία ανοιχτή στο διάλογο

Translation in Greek:

Antonia Arahova

Librarian

National Library of Greece

Institute for Democracy Konstantinos Karamanlis

Όλοι οι άνθρωποι ζουν σε μια όλο και περισσότερο ετερογενή κοινωνία. Υπάρχουν περισσότερες από 6.000 διαφορετικές γλώσσες στον κόσμο. Το διεθνές ποσοστό μετανάστευσης αυξάνεται κάθε έτος με συνέπεια έναν κατ' αντιστοιχία κλιμακούμενο αριθμό ανθρώπων με σύνθετες ταυτότητες. Η παγκοσμιοποίηση, η αυξανόμενη μετανάστευση, η ταχύτερη επικοινωνία, η ευκολία στις μετακινήσεις και άλλες δυναμικές του 21ου αιώνα έχουν μεγεθύνει την πολιτισμική ποικιλομορφία σε πολλά έθνη όπου πιθανότητα να μην έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν ή να έχει διογκώσει την ήδη υπάρχουσα πολυπολιτισμική σύνθεση.

Η «πολιτισμική ποικιλομορφία» ή «πολυπολιτισμικότητα» αναφέρεται στην αρμονική συνύπαρξη και αλληλεπίδραση των διαφορετικών πολιτισμών, όπου «ο πολιτισμός πρέπει να θεωρηθεί ως το σύνολο διακριτών πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της κοινωνίας ή μιας κοινωνικής ομάδας, και ότι καλύπτει, εκτός από την τέχνη και τη λογοτεχνία, τον τρόπο ζωής, τους τρόπους συμβίωσης, τα συστήματα αξιών, τις παραδόσεις και τα πιστεύω». ¹ Η πολιτισμική ποικιλομορφία ή πολυπολιτισμικότητα αποτελεί το θεμέλιο λίθο της συλλογικής μας δύναμης στις τοπικές μας κοινωνίες και στη διεθνή μας κοινότητα.

Η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία συνιστά την κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας και έχουμε χρέος να την υπηρετούμε και να τη συντηρούμε προς όφελος όλων. Είναι μια πηγή για την ανταλλαγή, την καινοτομία, τη δημιουργικότητα, και την ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ των λαών. «Ο σεβασμός της ποικιλομορφίας των πολιτισμών, η ανοχή, ο διάλογος και η συνεργασία, σε ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης ανήκουν στους βέλτιστους εγγυητές της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας». ² Επομένως, οι βιβλιοθήκες όλων των τύπων πρέπει να απεικονίζουν, να υποστηρίζουν και να προωθούν την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία σε διεθνή, εθνικά και τοπικά επίπεδα, και κατ' επέκταση να εργάζονται με στόχο το διαπολιτισμικό διάλογο και την ενεργό παρουσία του πολίτη.

Δεδομένου ότι οι βιβλιοθήκες εξυπηρετούν κοινότητες με διαφορετικά ενδιαφέροντα, λειτουργούν ως μαθησιακά, πολιτιστικά κέντρα καθώς και ως κέντρα πληροφόρησης. Στην εξέταση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας, οι υπηρεσίες των βιβλιοθηκών υπαγορεύονται από τη δέσμευσή τους στις αρχές των θεμελιωδών ελευθεριών και της δίκαιης πρόσβασης στην πληροφορία και τη γνώση για όλους, όσον αφορά την πολιτιστική ταυτότητα και τις αξίες.

Αρχές

Κάθε άτομο στη διεθνή μας κοινότητα έχει το δικαίωμα σε μια ευρεία κλίμακα βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών πληροφόρησης. Στην εξέταση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας, οι βιβλιοθήκες πρέπει:

- να εξυπηρετούν όλα τα μέλη της κοινότητας χωρίς διάκριση βασισμένη στην πολιτιστική και γλωσσική κληρονομιά
- να παρέχουν πληροφόρηση στις προσήκουσες γλώσσες και γραφές
- να δίνουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα υλικών και υπηρεσιών που αντικατοπτρίζουν όλες τις κοινότητες και τις ανάγκες τους
- να απασχολούν προσωπικό που να απεικονίζει την ποικιλομορφία της κοινότητας, το οποίο έχει εκπαιδευτεί ώστε να συνεργάζεται και να εξυπηρετεί τις διαφορετικές κοινότητες.

Οι βιβλιοθηκονομικές υπηρεσίες πληροφόρησης σε ένα πολιτιστικά και γλωσσολογικά διαφοροποιημένο πλαίσιο περιλαμβάνουν και την παροχή υπηρεσιών σε όλους τους τύπους χρηστών των βιβλιοθηκών όπως επίσης και την παροχή βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών οι οποίες στοχεύουν συγκεκριμένα τις πολιτιστικές και γλωσσικές ομάδες που διακρίνονται από ένα υποβαθμισμένο επίπεδο πρόσβασης σε ανάλογες υπηρεσίες. Ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στις κατηγορίες εκείνες του πληθυσμού που συχνά περιθωριοποιούνται στις πολιτιστικά διαφοροποιημένες κοινωνίες: στις μειονότητες, στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες, στους κάτοικους με προσωρινή άδεια παραμονής, στους εργάτες μετανάστες, και στις εντόπιες πληθυσμιακές κοινότητες.

Αποστολές των υπηρεσιών των πολυπολιτισμικών βιβλιοθηκών

Σε μια πολιτισμικά διαφοροποιημένη κοινωνία η προσοχή πρέπει να εστιάζεται στις ακόλουθες καίριες αποστολές, οι οποίες αφορούν στην πληροφόρηση, τη στοιχειώδη εκπαίδευση, την παιδεία και τον πολιτισμό:

- την προώθηση της συνειδητοποίησης της θετικής αξίας της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και την προαγωγή του πολιτιστικού διαλόγου,
- την ενθάρρυνση της γλωσσικής ποικιλομορφίας και του σεβασμού της μητρικής γλώσσας,
- τη διευκόλυνση της αρμονικής συνύπαρξης διαφορετικών γλωσσών, συμπεριλαμβανομένης της εκμάθησης ξένων γλωσσών από νεαρή ηλικία,
- την προστασία της γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και την παροχή υποστήριξης στην έκφραση, τη δημιουργία και τη διάδοσή της σε όλες τις συγγενικές γλώσσες,
- τη διασφάλιση της συντήρησης της προφορικής παράδοσης και της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς,
- την παρότρυνση για συμπερίληψη και συμμετοχικότητα προσώπων και ομάδων με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο,

- την ενίσχυση στην σύγχρονη ψηφιακή εποχή της βασικής εκπαίδευσης για την απόκτηση πληροφοριακών δεξιοτήτων καθώς και επαρκούς και άρτιας γνώσης των τεχνολογιών ενημέρωσης και επικοινωνίας,
- την επιδίωξη της γλωσσικής ποικιλομορφίας στον κυβερνοχώρο,
- την ενθάρρυνση της καθολικής πρόσβασης στον κυβερνοχώρο,
- την υποστήριξη της ανταλλαγής της γνώσης και των καλύτερων πρακτικών όσον αφορά τον πολιτιστικό πλουραλισμό.

Διαχείριση και λειτουργία

Η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη αναμένει από όλους τους τύπους βιβλιοθηκών να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη και ενιαία προσέγγιση στο θέμα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι βασικές δραστηριότητες των βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τις πολιτισμικά και γλωσσολογικά διαφοροποιημένες κοινότητες είναι κεντρικές, όχι «ξεχωριστές» ή «πρόσθετες», και πρέπει πάντα να σχεδιάζονται με σκοπό να ικανοποιήσουν τις τοπικές ή συγκεκριμένες ανάγκες.

Η βιβλιοθήκη οφείλει να έχει μια πολιτική και ένα στρατηγικό σχέδιο, καθορίζοντας την αποστολή της, τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τη πολιτισμική ποικιλομορφία. Το σχέδιο είναι απαραίτητο να βασίζεται σε μία διεξοδική και περιεκτική ανάλυση των αναγκών των χρηστών και των επαρκών πόρων.

Οι δραστηριότητες των βιβλιοθηκών δεν πρέπει να αναπτύσσονται απομονωμένα. Η συνεργασία με συναφείς ομάδες χρηστών και ειδικούς επαγγελματίες σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο πρέπει να ενθαρρύνεται.

Καίριες Δράσεις

Η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη πρέπει:

- να αναπτύσσει πολιτισμικά διαφοροποιημένες και πολύγλωσσες συλλογές και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών και πολυμεσικών πηγών,
- να διαθέτει πηγές που προορίζονται για τη συντήρηση της πολιτιστικής έκφρασης και κληρονομιάς, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην προφορική, γηγενή και άυλη πολιτιστική κληρονομιά,
- να συμπεριλαμβάνει στις δράσεις της προγράμματα που υποστηρίζουν την εκπαίδευση των χρηστών, την εκμάθηση βασικών πληροφοριακών δεξιοτήτων, τις πηγές για νεοφερμένα μέλη της κοινότητας, την πολιτισμική κληρονομιά και το διαπολιτισμικό διάλογο ως αναπόσπαστα τμήματα των υπηρεσιών,
- να παρέχει πρόσβαση στις συλλογές της βιβλιοθήκης στις κατάλληλες γλώσσες μέσω των συστημάτων οργάνωσης και πρόσβασης στην πληροφορία,

- να αναπτύσσει υλικό προώθησης και προβολής των υπηρεσιών της στα κατάλληλα μέσα και στις προσήκουσες γλώσσες για να προσελκύσει στη βιβλιοθήκη διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες.

Προσωπικό

Το προσωπικό της βιβλιοθήκης είναι ο ενεργός μεσάζων μεταξύ των χρηστών και των πηγών. Είναι απαραίτητο να παρέχεται στο προσωπικό επαγγελματική εκπαίδευση και συνεχιζόμενη κατάρτιση με έμφαση στις υπηρεσίες προς τις πολυπολιτισμικές κοινότητες, στη διαπολιτισμική επικοινωνία και την ευαισθησία, στην αντι-διάκριση, στους πολιτισμούς και στις γλώσσες.

Το προσωπικό μιας πολυπολιτισμικής βιβλιοθήκης πρέπει να αντανακλά το πολιτιστικό και γλωσσικό ίδιον της κοινότητας να εξασφαλίζει στα μέλη της την συναίσθηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας, να αντικατοπτρίζει την ίδια την κοινότητα που η βιβλιοθήκη υπηρετεί, και να ενθαρρύνει την επικοινωνία.

Χρηματοδότηση, νομοθεσία και δίκτυα

Οι κυβερνήσεις και τα άλλα αρμόδια όργανα λήψης αποφάσεων ενθαρρύνονται να ιδρύουν και να χρηματοδοτούν επαρκώς βιβλιοθήκες και συστήματα βιβλιοθηκών προκειμένου με τη σειρά τους να προσφέρουν δωρεάν βιβλιοθηκονομικές υπηρεσίες πληροφόρησης στις πολιτισμικά πολυμορφικές κοινότητες.

Οι υπηρεσίες της πολυπολιτισμικής βιβλιοθήκης είναι στην ουσία παγκόσμιες. Όλες οι βιβλιοθήκες που συμμετέχουν σε δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα πρέπει να λαμβάνουν μέρος στα σχετικά τοπικά, εθνικά ή διεθνή δίκτυα όσον αφορά στη χάραξη πολιτικής. Έρευνα απαιτείται για να αποκτηθούν τα στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου να ληφθούν με βάση την πλήρη ενημέρωση οι αποφάσεις για τις υπηρεσίες και να εξασφαλιστεί η κατάλληλη χρηματοδότηση. Τα ερευνητικά πορίσματα και οι βέλτιστες πρακτικές πρέπει να διαδοθούν ευρέως προκειμένου να καθοδηγούν τις αποτελεσματικές υπηρεσίες μιας πολυπολιτισμικής βιβλιοθήκης.

Εφαρμόζοντας τη Διακήρυξη

Η διεθνής κοινότητα πρέπει να αναγνωρίσει και να υποστηρίξει τις βιβλιοθήκες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης και τον κρίσιμο ρόλο τους στην προώθηση και συντήρηση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας.

Οι ιθύνοντες για τη λήψη σχετικών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και η βιβλιοθηκονομική κοινότητα στο σύνολό της σε όλο τον κόσμο καλείται με το παρόν κείμενο να διαδώσει αυτή τη διακήρυξη και να υλοποιήσει τις αρχές και τις δράσεις που αναφέρονται εν τω παρόντι.

Αυτή η Διακήρυξη συμπληρώνει τη Διακήρυξη των IFLA/UNESCO για τη Δημόσια Βιβλιοθήκη, τη Διακήρυξη των IFLA/UNESCO IFLA/UNESCO για τη Σχολική Βιβλιοθήκη και τη Διακήρυξη της IFLA για το Διαδίκτυο. Αυτή η Διακήρυξη

εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της IFLA τον Αύγουστο του 2006 και επικυρώθηκε τον Απρίλιο του 2008 από το Διακυβερνητικό Συμβούλιο για την Πληροφόρηση της UNESCO για όλο το πρόγραμμα με τη σύσταση ότι υποβάλλεται στη 35η σύνοδο του Γενικού Συνεδρίου της UNESCO προς εξέταση.

¹ UNESCO, Παγκόσμια Διακήρυξη για την Πολιτισμική Ποικιλομορφία, 2001.

² αυτόθι